

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 1

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini lingvokognitiv tahlilga o'rgatish metodikasining hozirgi kundagi ahamiyati

Kozimova Sadoqat

Osiyo texnologiyalar universiteti Pedagogika kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini lingvokognitiv tahlilga o'rgatish metodikasining hozirgi zamon ta'lim tizimidagi ahamiyati ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan yoritib berilgan. Zamonaviy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv, tanqidiy va kognitiv fikrlashni rivojlantirish masalalari dolzarblashib borayotgan bir sharoitda lingvokognitiv tahlilning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning nutqiy va tafakkuriy rivojlanishini ta'minlashda ushbu metodikaning o'rni asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: lingvokognitiv tahlil, boshlang'ich ta'lim, bo'lajak o'qituvchi, kognitiv kompetensiya, til va tafakkur, zamonaviy ta'lim.

Kirish. Hozirgi globallashtirish va raqamlashtirish jarayonlari ta'lim tizimi oldiga yangi va murakkab vazifalarni qo'ymoqda. Jamiyat taraqqiyoti ta'lim sifati, ayniqsa, boshlang'ich ta'limning samaradorligi bilan chambarchas bog'liqdir. Chunki aynan boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchining bilim olishga bo'lgan munosabati, nutqiy faoliyati, tafakkuri va dunyoqarashi shakllanadi.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida bilimlarni tayyor holda berish emas, balki o'quvchini mustaqil fikrlashga, tahlil qilishga va xulosa chiqarishga o'rgatish ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Bu esa o'qituvchidan yuqori darajadagi kasbiy va metodik tayyorgarlikni talab qiladi. Ayniqsa, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining til hodisalarini chuqur anglashlari va uni o'quvchilarga ongli ravishda yetkaza olishlari muhimdir.

Shu nuqtai nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini lingvokognitiv tahlilga o'rgatish metodikasi hozirgi kundagi dolzarb pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. Lingvokognitiv tahlil tilni tafakkur, idrok va bilish jarayonlari bilan uzviy bog'liq holda o'rganishga asoslanadi va bu yondashuv boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Lingvokognitiv tahlil va uning zamonaviy ta'limdagi o'rni

Lingvokognitiv tahlil kognitiv tilshunoslikning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, til birliklarini inson tafakkuri va bilimlari bilan bog'liq holda tahlil qilishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuvda til faqat aloqa vositasi emas, balki bilish jarayonining muhim mexanizmi sifatida talqin qilinadi.

Zamonaviy ta'limda lingvokognitiv tahlilning ahamiyati quyidagilar bilan belgilanadi:

- bilimlarni ongli o'zlashtirishga yo'naltirilganligi;
- o'quvchilarda tushuncha va tasavvurlarni shakllantirishga xizmat qilishi;
- tanqidiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishi;
- nutqiy faoliyatni faollashtirishi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi lingvokognitiv tahlil asoslarini egallagan holda o'quv materialini chuqur tahlil qilish, matn mazmunini anglash va

o'quvchilarga tushunarli tarzda yetkazish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ta'lim sifatining oshishiga olib keladi.

Boshlang'ich ta'limda lingvokognitiv yondashuvning pedagogik ahamiyati. Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarning nutqiy va tafakkuriy rivojlanishida hal qiluvchi bosqich hisoblanadi. Ushbu bosqichda til orqali borliqni anglash, tushunchalar hosil qilish va bilimlarni tizimlashtirish jarayoni amalga oshiriladi. Lingvokognitiv yondashuv aynan shu jarayonni samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Lingvokognitiv tahlil asosida olib borilgan darslar:

- o'quvchilarning so'z boyligini kengaytiradi;
- mantiqiy va obrazli tafakkurni rivojlantiradi;
- matnni chuqur idrok etish ko'nikmalarini shakllantiradi;
- mustaqil fikrlashga undaydi.

Bu jarayonda o'qituvchi yetakchi rol o'ynaydi. Shuning uchun bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini lingvokognitiv tahlilga o'rgatish pedagogik zarurat sifatida namoyon bo'lmoqda.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini lingvokognitiv tahlilga o'rgatish metodikasining dolzarbligi

Hozirgi kunda axborotlar oqimi keskin ortib borayotgan bir sharoitda o'quvchini faqat bilim bilan qurollantirish yetarli emas. Uni bilimlarni tahlil qilish, solishtirish va baholashga o'rgatish muhimdir. Lingvokognitiv tahlil metodikasi aynan shu ehtiyojni qondiradi.

Mazkur metodikani egallagan bo'lajak o'qituvchi:

- dars jarayonini kognitiv faoliyatga yo'naltira oladi;
- o'quvchilarning tafakkur faolligini oshiradi;
- fanlararo integratsiyani amalga oshiradi;
- ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llaydi.

Shuningdek, lingvokognitiv tahlil o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini oshirish, pedagogik faoliyatni samarali tashkil etish imkonini beradi. Shu bois ushbu metodikaning hozirgi kundagi ahamiyati yanada ortib bormoqda.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini lingvokognitiv tahlilga o'rgatish metodikasi zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu metodika o'qituvchining kasbiy tayyorgarligini oshirish, o'quvchilarning nutqiy va kognitiv rivojlanishini ta'minlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Lingvokognitiv yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni boshlang'ich ta'lim sifatini yuksaltirish va barkamol shaxsni shakllantirishga xizmat qiladi.

